Nummer 27 Donderdag 6 Juli 1933 33ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING „OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad. (Voor de overzeesche gewesten en het buitenland f 6.— per jaar).

ATTENTIE.

Het Algemeen Secretariaat der Vereeniging is gevestigd te 's Gravenhage, Smidswater 10 nabij het Korte Voorhout; daaraan is verbonden een Leeskamer, toegankelijk voor de leden der Vereeniging.

WERFT LEDEN!

Een ieder, die vóór 1 Januari 1934 twee leden aanbrengt, wordt, als premie, een ex. van het prachtige Gedenkboek aan de Intern. Kolon. Tentoonstelling, Parijs 1931 gratis aangeboden.

INHOUD: Agenda. — Studie-Commissie van „Oost en West”. — Internationale samenwerking. — Boekbespreking. — Jaarverslag. — Westersche kolonisten in de Molukken. — De naam „Indonesia” niet populair aan den Overwal. — Uit vervlogen dagen. — Manoewan, de wonderdokter. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Mededeelingen. — Nagekomen Berichten. In Nederland aangekomen verlofgangers. — Met pensioen. — Mutatiestaat van 28 Juni tot 5 Juli 1933.

AGENDA

voor de Jaarl. Algem. Vergadering te Amsterdam (Schiphol) op Woensdag 12 Juli e.k.

1. **Opening;**
2. **Notulen vorige Algem. Vergadering (Zie K. W. 7 Juli '32, no. 27);**
3. **Jaarverslag 1932. Rekening en verantw. '32, met rapport Verificatie-Commissie en Begrooting 1933. (Zie K. W. 16 Maart '33, no. 11; voor de Begrooting het no. van 6 April d.a.v. no. 14);**
4. **Benoeming Commissie nazien jaarrekening 1933;**
   Voorgesteld worden de H.H. G. W. Erfmann, J. W. van Aalst Jr. en C. Poortman (plaatsverv.), die zich daartoe bereid verklaard hebben;
5. **Voorziening vacatures in het Hoofdbestuur; De aftredenden zijn de H.H. J. C. Baars (Apeldoorn), H. P. Deinum (Haarlem), Prof. mr. G. J. Nolst Trenité (Amersfoort), Dr. H. H. Zeijlstra Fzn. (Deventer) en Jhr. Dr. C. G. S. Sandberg (Den Haag), welke heeren als eersten op de gestelde dubbeltallen geplaatst, door het Hoofdbestuur, als zoodanig, overgenomen zijn en wier herbenoeming door de Algem. Vergadering dient bekrachtigd te worden. Met dit voorbehoud, dat ten aanzien van den heer Sandberg het volgende dubbeltal opgemaakt is: 1. C. J. Feith, oud-Resident en J. C. Baudoin. Door uittreden op 1 Januari '33 van het lid voor Arnhem (Mr. J. Huges) is tusschentijds benoemd geworden de heer Prof. ir. J. Klopper, terwijl door de oprichting der nieuwe afdeelingen Leeuwarden en Zwolle onderscheidenlijk benoemd zijn de H.H. Dr. W. A. Wiemer en J. Kramer, welke drie benoemingen aan de goedkeuring der Algem. Vergadering worden onderworpen;**
6. **Bepaling plaats volgende Algemeene Vergadering;**
7. **Rondvraag en Sluiting.**

Programma dagindeeling.

Tusschen 10 u. en 10.50: Samenkomst in Café-Rest. van Mastwijk, Zocherstraat 70, hoek Amstelveensche weg (met lijn 1 van het Centraal Station, met lijn 6 van Weesperpoort);

11.00 u.	**Vertrek per boot naar Schiphol;**
11.30 u.	**Aankomst op Schiphol;**
12.00—1.00 u.	**Vergadering;**
1.00—2.00 u.	**Gemeenschappelijk noenmaal in het K. L. M. restaurant;**
2.30—4.00 u.	**Excursie op Schiphol, onder deskundige leiding *);**
4.15 u.	**Vertrek van Schiphol;**
4.45 u.	**Aankomst te Amsterdam.**

Treinenloop van de meest verwijderde afdeelingen, af:

	Vertrek	Aank. A'dam C. S.	
Groningen	**7.13**	**10.37**	
Leeuwarden	**7.04**	**10.37**	
Zwolle	**8.50**	**10.37**	
Deventer	**8.09**	**9.47**	
Arnhem	**8.43**	**10.27**	**(W.P. 10.12)**
Nijmegen	**8.05**	**10.08**	**(via Kesteren)**
Apeldoorn	**8.30**	**9.47**	
Bergen op Zoom	**6.48**	**10.29**	
Breda	**6.53**	**9.34**	

***) Er zal gelegenheid bestaan korte vliegtochten te maken.**

De Algemeene Secretaris,
VAN DER BRUGH.

Studie-Commissie van „Oost en West”.

I. Gratis voorlichting inzake studie en/of huisvesting voor jongelieden uit Oost- en West-Indië.

II. Bij betaling van f 15,— per jaar doorloopend toezicht en/of volledige z.g. voogdijschap, omvattende o.a.:

a. afhalen van boot of trein;
b. zorg voor voorloopige en/of definitieve huisvesting;
c. volledige behartiging van studiebelangen;
d. financieel beheer.

Nadere inlichtingen bij den Eersten Gedelegeerde W. Meijer, Daguerrestraat 9, Den Haag, telefoon 336759.

Internationale samenwerking.

Tijdens het dezer dagen te Vichy gehouden congres van de „Fédération française des Anciens Coloniaux”, werd een algemeene vergadering gehouden van de *Internationale féderatie.* Aan deze féderatie is aangesloten het *Ned. Verbond van Koloniale Vereenigingen.* In hoedanigheid van Voorzitter van dit Verbond woonde de Voorzitter van onze Vereeniging deze vergadering bij. Deze bijeenkomst heeft opnieuw onze gedachten geleid in de richting eener interkoloniale samenwerking op die punten, waarvoor de wenschelijkheid daarvan reeds bij herhaling werd bepleit. Die punten kan men samenvatten in deze eene van vele zijden voorgestane noodzakelijkheid: bestrijding van communistische invloeden in de overzeesche gewesten.

Dit punt is reeds herhaaldelijk aan de orde geweest. Tijdens het bezoek van den Gouverneur-Generaal van Indo-China, Z. E. Pasquier aan Ned.-Indië, werd er in de Fransche en Nederlandsche pers openhartig over geschreven. De aandacht werd opnieuw op deze materie gevestigd, toen Jhr. de Graeff een tegenbezoek aan den Gouverneur-Generaal van Indo-China bracht. Toen de Fransche minister van koloniën destijds een bezoek aan Indië bracht en de Gouverneur van de Straits te Buitenzorg ontvangen werd, heette het in de moederlandsche pers voor de zooveelste maal, dat bij deze ontmoetingen de kwestie van een gemeenschappelijke bestrijding van communistische invloeden ter sprake was gebracht. Er werden zelfs vragen in dezen zin aan den minister van Koloniën door Kamerleden gesteld. Officieele en positieve mededeelingen daaromtrent werden echter nimmer gegeven.

Intusschen werden telkens weer opnieuw, men mag wel zeggen, tot op den huidigen dag, berichten gepubliceerd, die er op wezen, dat communistische invloeden van buiten-af zich in onze overzeesche gewesten in Azië lieten gelden. In Singapore hadden arrestaties plaats; huiszoekingen op Sumatra leverden materiaal op, dat op verbindingen wees met den Overwal, met Indo-China en Moskou.

Behalve de samenwerking tusschen koloniale personen en vereenigingen, — waarvan sedert eenigen tijd op verheugende wijze wordt blijk gegeven —, wordt de behoefte aan een gezamenlijke actie van naties ter bestrijding van die gevaren, welke de koloniale gebiedsdeelen van allen bedreigen, steeds sterker gevoeld. Het A. I. D. „De Preangerbode” vestigde zeer onlangs de aandacht op de wenschelijkheid van het instellen eener interkoloniale recherche, welke zou moeten dienen o.m. voor het bestrijden van den opiumsmokkelhandel, van den handel in vrouwen, van den aanmaak en invoer van valsche munt, enz. En, voor het naspeuren van wat door communistische organisaties in den vreemde woordt verricht. In „Onze Overzeesche Gewesten”, het steeds zeer lezenswaardige bijblad van „De Avondpost” werd bij deze gedachte van de „Preangerbode” deze week nader stilgestaan en wij achten deze kwestie van voldoende belang om voor de daarbij gegeven beschouwingen ook op deze plaats de aandacht te vragen.

Eerst zij nog herinnerd, aan hetgeen eenigen tijd geleden door den heer Harloff ter zake werd geschreven. Ik heb het oog, — aldus de heer Harloff —, op het scheppen van een instituut, waarvan de naam „Central Intelligence Department” het duidelijkst zou weergeven wat ik

daarmede beoog: een door Britsch-Indië, Ceylon, Siam, de Straits Settlement, Indo-China, Hongkong, Japan, de Filippijnen en Ned.-Indië gezamenlijk op te richten en gezamenlijk te bekostigen afweerdienst, bediend door een staf van bij uitstek intelligente, uitgeslapen, handige, op het gebied van contra-communistische recherche hun sporen verdiend hebbende personen.

De voornaamste taak van dit, uitsluitend buiten de grenzen van de aangesloten koloniën arbeidend instituut, zou moeten zijn: het planten van vertrouwensmannen en -vrouwen in de voornaamste uitgebreide, contra-koloniale propaganda-centralen van de communistisch-revolutionaire actie. In de eerste plaats dus te Berlijn, zoo mogelijk ook te Moskou en te Leningrad en in ieder geval te Kanton, Sjanghaï en de verschillende andere plaatsen in de Sowjetrepublieken en in China, waar de belangrijkste haarden gevestigd zijn, van waaruit communistische actie tegen Britsch-Indië, Siam, Indo-China, de Straits, Japan, de Filippijnen en Nederl.-Indië wordt gevoerd. Op deze wijze zou het mogelijk zijn, de door de Komintern en haar organen uitgedachte plannen, zoowel als gegevens omtrent de daarbij betrokken personen, reeds bij de bronnen af te tappen en deze ten spoedigste te brengen ter kennisse van de betrokken koloniale gouvernementen. Als zetel van dit centrale recherchebureau werd door den heer Harloff, als het meest centrale punt, Singapore aangewezen.

Tot nu toe hebben wij, — merkte de „Preangerbode" in dit verband op —, altijd net gedaan alsof het afweren van het communisme buiten elk interkoloniaal overleg viel en stellig is de gemeenschappelijke vijand der koloniale mogendheden dezen dan ook verre de baas in het verborgen werk. Het wordt hoog tijd, dat daarin verandering komt en dat wij de twee spreuken: „eendracht maakt macht" en „voorkomen is beter dan genezen" ook op dit terrein eens gaan toepassen. Natuurlijk zullen de afgevaardigde van Moskou en hun vrienden daarover een geweldig misbaar maken, maar dit moet men rustig laten loeien. Geheime plannen kan men alleen door geheim speurwerk ontdekken en naarmate meer belanghebbende mogendheden daaraan meedoen, kan het werk beter worden gedaan....

Wanneer zulk een actie, — meende „Onze Overzeesche Gewesten", en deze meening deelen wij volkomen —, niet internationaal wordt geregeld, zullen wij haar zeker niet uit eigen beweging beginnen. Liever laten wij ons verkoopen en verraden, dan dat wij tot eenig stelsel van contra-spionnage, hoezeer ook als zuivere veiligheidsmaatregel bedoeld, zullen overgaan. Het communisme en de communistische actie in het buitenland, gericht tegen onze gebiedsdeelen, vormen een hoogst ernstigen vijand. Deze gering te schatten, zou een onvergeefelijke fout zijn. Bijna even onvergefelijk als te denken, dat men dien vijand anders dan met zijn eigen wapenen zou kunnen bestrijden.

Het is daarom, dat elk voorstel, om, door middel van internationale samenwerking, de *plannen* van dien vijand te verijdelen, om zijn *daden* des te beter te kunnen bestrijden, van harte dient te worden toegejuicht.

Juist in dezen tijd verdient interkoloniale samenwerking, meenen wij, in dezen zin meer dan ooit de aandacht. Willen de Indiën en Nederland krachtig blijven in Rijksverband, wat door onze Vereeniging wordt voorgestaan, dan dienen communistische invloeden van buitenaf in onze overzeesche gewesten met kracht bestreden te worden. *Nu* méér dan ooit. Want de slechte economische toestand, waarin onze overzeesche gebiedsdeelen verkeeren, vormt een zeer gunstige omstandigheid voor de verbreiding van deze funeste invloeden. Voor het communistische zaad is de bodem op het oogenblik uiterst vruchtbaar. Waarbij nog komt, dat de autoriteiten al hun aandacht moeten wijden aan de vele moeilijkheden welke als gevolg van den nood dezer tijden moeten worden overwonnen, zoodat het ondergrondsche werk der communistische cellen vrijwel ongestoord voortgang kan hebben en eerst aan de oppervlakte zal komen, wanneer het te laat is. In dezen tijd moet men in dit opzicht dubbel waakzaam zijn, de feiten hebben dit trouwens reeds aangetoond. De Chineesche organisatie met revolutionnaire doeleinden, onlangs gesignaleerd, zou door een internationale communistische recherche veel eerder ter kennis van de autoriteiten zijn gebracht.

Op de wenschelijkheid eener interkoloniale samenwerking in den zin als hierboven omschreven, kan juist in dezen tijd niet genoeg de aandacht worden gevestigd.

Boekbespreking

Bijdrage tot de psychologie der primitieven, door Dr. J. J. Fahrenfort. Uitgave van J. B. Wolters, 1933, ingenaaid f 2.90.

In zijn voorbericht zegt de schrijver, dat weinig aandacht geschonken is bij het bestudeeren van het dynamisme en logisch denken, aan het aandeel, dat dit soort van denken aan het geheel van het geestelijk leven heeft; zijn werk moet een poging voorstellen tot het benaderen van de juiste verhouding van het magische tot het gewone denken. Een ander onderzoek stelde zich de auteur voor door na te gaan of het primitieve denken, voorzoover vastgesteld op een verschil in aanleg tusschen natuur- en kultuurvolken, berust en in hoeverre in de Westersche maatschappij nog dit primitieve denken kan worden geconstateerd en eindelijk de beantwoording van de vraag of de uitingen van dynamistisch geloof uit een aan ons denken essentieel verschillende geest voortspruiten, dan wel of zij ook kunnen worden verklaard onder aanvaarding van een in wezen gelijke geest.

En nu na ernstige doorlezing van het boek, laat de schrijver nog veel twijfel achter bij mij, ligt dat aan den schrijver of aan het voorhanden zijnde materiaal of het onderwerp van zijn beschouwingen. Het moeilijke is allereerst, dat wij moeten afgaan op mededeelingen van schrijvers, die de natuurvolken bezochten en die ons voorstellingen geven, waarvan de waarde dikwijls moeilijk te schatten is; ja bij schrijvers als Alb. Kruyt, die zijn heele leven verscholen deed gaan onder de To Radjas of van een Mallinkrodt, die zijn uitnemende en diepgaande kennis, gepaard aan het huwelijk met een Dajak-Christin bekroonde in zijn adatrecht van Borneo, ja hun arbeid zijn voor ons betrouwbare werken en als wij met die mannen voor oogen eens nagaan, wat men zeggen moet van dit magisch denken, dan doet het mij Kruyt's woorden aan het begin van Measa te binnen brengen, veel van wat ik animistisch niet kon verklaren, kreeg helderheid, als ik mij op den gedachtengang van het magisch denken zette, woorden, die ik altijd als een veilige baken gevoeld heb en bij het opnieuw opslaan van Mallinckrodt's werk krijg ik het gevoel van veiligheid over mij.

Wat dynamisme is: een macht (die men met magie aanduidt), voortkomende uit voorwerpen, planten, dieren en handelingen, die invloed kan hebben op het gebeuren in dit leven. Daarnaast staat animisme, d.i. de geloofsuitingen, voortkomende uit de aanname dat alles wat bestaat, bezield is, deze ziel kan het lichaam, waarin het zit, verlaten, in andere lichamen overgaan en zich zelfstandig manifesteeren. Beide verschijnselen dynamisme en animisme, neemt men aan, gemengd voor te komen in het zielelleven van primitieven, zoodat men geen zuiver dy-

namisme kan constateeren op dit oogenblik, of dit eertijds wel het geval is geweest, ziedaar een vraag, zooals zoovele op dit terrein, welker beantwoording zeer moeilijk is.

Het eerste hoofdstuk wordt nu gewijd aan de geestelijke eigenschappen van de verschillende rassen: de primitieven en wij zijn het voorwerp der beschouwingen; wat blijkt m.i.? Niets, de stelling geponeerd op het slot van het IIIe hoofdstuk bijv., dat het waarnemingsvermogen van laag- en hoogontwikkelde volken op ongeveer gelijk peil staat, is mij nog in het geheel niet bewezen; kunnen wij ons op de waarnemingen vertrouwen, kunnen wij op degene die het verrichten, vertrouwen; zoo doemen er zooveel vragen op? Is het geen glad ijs, waarop men zich in het algemeen beweegt? Ik geloof, dat men daar gerust ja op kan zeggen. Als men de volgende hoofdstukken doorleest, dan komt men tot de slotsom: heel interessant, maar wie gelijk heeft, is nog niet uit te maken.

Hoe meer men in zoo'n boek kijkt, hoe meer men het onzekere voelt: de eene hypothese wordt tegenover de andere gezet en het eind is als men het boek dicht doet: een groot vraagteeken.

Maar belangwekkend is het toch, er gaan suggesties uit van die scherpzinnige opmerkingen, die men hier en daar genoteerd vindt, maar het blijven suggesties.

BLOM.

Jaarverslag.

Jaarverslag 1932, afd. Leiden.

Het doet den secretaris genoegen dit jaarverslag te kunnen aanvangen met de mededeeling, dat het afgeloopen jaar voor onze afdeeling een niet gering succes is geweest. Immers, nadat den 11en Maart 1932 door onze afdeeling, tegelijk met de Leidsche Kunstvereeniging en het Instituut Kern, een lezing met lichtbeelden van Dr. W. F. Stutterheim over: Oude en Nieuwe kunst op Bali, in het Instituut Kern (Gerecht) te dezer stede was georganiseerd, had 25 Mei d.a.v. in den Schouwburg te Leiden een door onze afdeeling met de Indische Vereeniging van het L.S.C. en de Indologen-Vereeniging te dezer stede georganiseerde uitvoering plaats, te geven door de Ver. „Eurasia", en welke bestond uit Wajang Wong met Gamelan-begeleiding, Krontjongmuziek en Cabaret. Deze uitvoering, welke, behalve door de leden van drie vorengenoemde vereenigingen, ook door een aantal genoodigden werd bijgewoond, was een groot succes en had voor onze afdeeling nog dat resultaat, dat zich een 12-tal nieuwe leden aanmeldde.

In ons bestuur hadden enkele wijzigingen plaats. In stede van den heer Damsté, die als lid had bedankt, en dus dientengevolge mede als Penningmeester aftrad, werd als zoodanig benoemd het lid, de heer Brouwer.

Tevens mocht de Secretaris de leden Ensink en Winsemius bereid vinden de twee vacatures in ons Bestuur ontstaan door het bedanken èn van den heer Damsté voormeld, èn van den heer v. Doorn, te vervullen.

De Secretaris vertegenwoordigde als afgevaardigde onze afdeeling op de Algemeene Vergadering der Vereeniging, die ditmaal op 25 Juni j.l., op het terrein der Indische Tentoonstelling Westbroekpark (Den Haag) werd gehouden.

De Secretaris trachtte voorts nog enkele personen, die zich uit Indië te Leiden hadden gevestigd, te bewegen tot het lidmaatschap toe te treden, doch zonder succes.

De financieele toestand is gunstig, een vrij belangrijk bedrag kon op de nieuwe rekening worden overgeschreven.

Westersche kolonisten in de Molukken.

Dr. R. Broersma schrijft aan de N. R. Crt.:

Hoe zou men in den Indischen regeeringskring ruim een eeuw geleden hebben gejuicht, als er toen eens een bericht ware verschenen met een inhoud als dien van het telegram (ochtendblad N. R. Ct. 13 Juni) betreffende Hollandsche boeren, die op Nieuw-Guinea in de buurt van Manoekwari als kolonist zijn gaan werken!

Er zijn vaak plannen uitgedacht om de Molukken met alle eilanden, die er bestuurlijk onder werden begrepen, uit hun armoede te verlossen. Armoede, maar niemand lijdt er gebrek, dank zij een milde natuur die overal op de meestal schrale gronden het volksvoedsel doet gedijen en nog wel iets meer. Armoede, omdat er buiten de naar handelswaarde al lang gedaalde specerijen zoo weinig voor de groote markt te winnen viel.

Toen het Britsch tusschenbewind de hielen had gelicht en het Nederlandsch bestuur in 1817 zijn taak als een nieuw had te overzien, erkende het in de Molukken de armoede en het wenschte er een welvaart te doen ontluiken, waaraan de Nederlandsche handel zoowel als de bevolking deel zou krijgen. En niemand minder dan landvoogd Van der Capellen hield er zich mee bezig, de man van den uitnemenden wil en van het groote hart. Hij toog er heen en hij had zijn raadgevers op studie uitgezonden door de Molukken heen.

Omstreeks 1824 waren allen het er over eens, dat geen welvaart zich zou ontplooien zonder de vestiging van orde, geen orde zonder gezag, geen gezag zonder aanmerkelijke uitgaven door den lande. Maar het geld voor die uitgaven was er niet en met maatregelen alleen op papier, men wist het, kon men niet alles bereiken wel iets. Toen werd in den Indischen regeeringskring een opmerkelijke uitvinding gedaan: men zou op eenige Moluksche eilanden, die daartoe geschikt leken, Westersche kolonisten toelaten, die al zorgend voor eigen bestaan tevens de schakel zouden vormen tusschen de inheemsche bevolking en het gouvernement.

Van Nieuw-Guinea werd toen niet gesproken; daarvan sprak toentertijd niemand. Wel had men het oog op eilanden als Boeroe en Seram. Velen zijn geneigd bij de voordracht van een dergelijk plan te glimlachen. Goed bezien, was het toch verre van dwaas voor dién tijd en misschien zelfs voor onzen tijd, mits de kolonisten allen slechts even braaf van ziel als kloek van verstand en krachtig van gezondheid waren. Beoogd werden volksplantingen van 40 tot 60 menschen, die op verschillende punten in geringe verspreiding zouden wonen, dorpen vormend in den trant der inlandsche, eigen gemeente samenstellend onder een plaatselijk hoofd. Die plaatselijke hoofden vervulden hun plichten jegens den gouvernementsambtenaar. De vestigingen genoten natuurlijk begunstiging: verstrekking van rijst, katoen, zout, wapens; zij zouden 10 jaar vrij zijn van belasting. Grond, zooveel als het gezin met behulp van eenige inlanders kon bewerken, zou men in vollen eigendom verwerven.

De kolonies moesten ter beantwoording aan het voorname doel van schakelvorming een aantrekkenden invloed oefenen op de bevolking, zoodat ook het getal in de kolonies werd verhoogd en men niet uitsluitend zou afhangen van nieuwen aanvoer van Westersche kolonisten. Overigens was het den kolonist toegestaan huurlingen aan te nemen tegen loon volgens een tarief, echter voor niet langer dan 7 jaar. Hadden de huurlingen voldaan, dan kon ook hun grond in vollen eigendom worden afgestaan. Was op die wijze de welvaart van land en volk behartigd, de eisch dat de kolonist de helft van zijn grond met marktgewas zou beplanten en dat hij dat gewas aan het gouvernement zou leveren, strekte ten bate van den Nederlandschen handel.

Er is geen enkele Westersche kolonist op Boeroe gekomen, toen niet en ook 40 jaar later niet, toen er weer ijverig werd gedacht en ont-

worpen ten einde kolonisten naar Boeroe te brengen, het eiland dat steeds in een bizonderen roep van vruchtbaarheid stond. Evenwel is er in den opzet van ruim een eeuw geleden toch het een en ander, dat elke vereeniging, die kolonisatie beoogt in de Molukken, mocht overwegen. In Indië pleegt men niet naar oude ervaringen en oude plannen te vragen.

Nú dan eindelijk en bij verrassing is er de Hollandsche arbeider als kolonist, een belangwekkende proeve, waarvan de uitkomst wel even bevredigend als duurzaam mocht zijn. Ten aanzien van kolonisatie bestaat zooveel reden tot nuchterheid en twijfel, dat men des te eer aan een proef den besten uitslag mag toewenschen in dezen bekommerden tijd.

N. R. Crt. 17-6-'33.

De naam „Indonesia" niet populair aan den Overwal.

Men zou meenen dat de van inheemsch nationalistische zijde gepropageerde en ook steevast gebezigde benaming Indonesia voor Nederlandsch-Indië in verwante Maleische gemeenschappen dra burgerrecht zou hebben verkregen. In de Maleische bladen uit de Straits heeft de Medansche Sumatra Post echter de opmerkelijke ontdekking gedaan, namelijk dat op verschillende plaatsen in Malaya, Malakka, de Maleische bevolking de benaming Indonesia ter aanduiding van een land en een natie, gevormd door de bewoners dan wel door een gedeelte van de oorspronkelijke bewoners van de Maleische eilandengroep, niet wenscht te aanvaarden.

Men is overtuigd, dat terwijl de benaming Malay voor het Maleische ras reeds eeuwen lang gebezigd wordt zoowel in de spreektaal als in de literaire werken van vooraanstaande Oostersche en Westersche schrijvers en deze betiteling alom bekend is, thans geenerlei reden bestaat om het woord Indonesia aan te nemen. De betiteling Indonesia doet den Maleiers aan den Overwal niet alleen vreemd aan, maar alles wat met dit woord aangekondigd of aangediend wordt, wekt hun ergernis. Dit heeft tot zijn groote nadeel de „Cycle show" ondervonden, die, na in Deli voorstellingen te hebben gegeven, de Straat van Malakka overstak om te gaan spelen in het park „Fun and Frolic" te Penang. Overal, waar dit gezelschap in Ned.-Indië vertooningen gaf, werd met vette letters aangeplakt dat dit spel een Indonesische creatie was. In Malaya evenwel oefende dit reclamemiddel juist een funeste uitwerking uit. Het Maleische publiek bleef weg, zoodat de show onder zware financieele verliezen naar Alor Star in Kedah, in 't binnenland, moest vertrekken. Daar werd de aanduiding veiligheidshalve niet meer gebezigd en de recette was wederom groot.

***

Men geeft er zich in Malakka natuurlijk geen rekenschap van, dat al is de bevolking van Nederlandsch-Indië van Maleisch-(Polynesisch) ras, de eigenlijke Maleiers er slechts een geringe minderheid vormen. Anders dan op Malakka, waar de autochthone bevolking uit Maleiers bestaat, is dit in Indië slechts in een gedeelte van Sumatra, Borneo en op enkele kleinere eilanden het geval, terwijl van de totaal bevolking van Indië de Javanen in getal verreweg de overhand hebben en naast de Maleiers tal van andere volken, ook al zijn ze numeriek kleiner, zich van deze toch geenszins de minderen achten. Zoodat in Indië een algemeene aanduiding, ontleend aan den naam van één der daar woonachtige volken, niet eens denkbaar ware, daar de ijverzucht der anderen dien naam stellig verwerpen zou. Vandaar ook, dat de nationalisten tot een naar westersche wijs geconstrueerden kunstnaam uit de westersche wetenschap der ethnologie hun toevlucht hebben genomen.

Uit vervlogen dagen.

(Overgenomen uit de Surinaamsche Almanak voor het jaar 1833.)

Beschrijving van den brand te Paramaribo.

Op den 3den September 1832, des avonds ten half elf ure, toen Paramaribo's ingezetenen reeds in eenen gerusten slaap gedompeld waren, of in den kring van vrienden en betrekkingen de genoegens des gezelligen levens smaakten, deed een akelig noodgeschrei, weldra met de vreesselijke toonen der alarmklok en trom vermengd, een ieder met angstige verwachting uit zijne woning snellen. Het bleek, dat er in het huis van den op dat oogenblik afwezigen Heer *M. N. Monsanto*, staande op den *Heiligenweg*, zoo men zegt, door onvoorzigtigheid der Huisslaven, in een slaapvertrek brand was ontstaan; dat deze brand zich in weinige minuten aan het gansche gebouw had medegedeeld, en reeds de naburige huizen zoodanig bedreigde, dat de meeste ingezetenen, ofschoon spoedig tot hulp opgedaagd, deselve reeds aangestoken vonden. Vergeefs waren dus ook de pogingen, door den Opperbrandmeester, met de eerstaangekomene spuit, op de plaats van des Heeren *Walther's* woning aangewend; de vlam breidde zich met ongewone snelheid uit, hetgene trouwens, zoo door de hoogte der gebouwen, als door de sedert eenigen tijd zoo hevige droogte, genoegzaam verklaard wordt. Vooral deelde zich deselve langs de achtergebouwen zoo spoedig mede, dat weldra alle huizen aan den *Waterkant*, van den hoek van den *Heiligenweg* tot aan de *Joden-Breestraat*, waaronder het zoo aanzienlijke huis, aan Zijne Excellentie den Heer Gouverneur-Generaal toebehoorende, in de vernieling begrepen werden. Vruchteloos was het, dat de Schutterij, de Schepelingen, het Garnizoen en vele particulieren, onder het beleid van Zijne Excellentie den Heer Gouverneur-Generaal, dadelijk, bij het begin der brand, met de verdere Autoriteiten aanwezig, hunne uiterste pogingen ter blussching in het werk stelden.

De pakhuizen der kooplieden Gebr. *Sluger*, Gebr. *Wittering*, *Van West* en *de Hart* en *Colin Campbell Jr.*, gevuld met olie, pek, teer, sterke dranken etc. gaven aan het vuur een vreesselijk voedsel; in verbazend hooge kolommen, die wijd en zijd een vuurregen verspreidden, gingen de vlammen uit deze plaatsen op, en ondragelijk was de daardoor in eenen grooten omtrek verwekte hitte; dit voornamelijk was oorzaak, dat men niet lang genoeg werkzaam kon blijven, om de overzijde der *Joden-Breestraat* te behouden, en dat het schoone gebouw van den uitlandigen Heer *J. J. F. de Frédérici* in korten tijd geheel verteerd was; terwijl de brand zich nu ook langs die gansche zijde tot aan de *Maagdenstraat* en aan de aldaar staande gebouwen en achtergebouwen mededeelde; niet minder woedde deselve langs den verderen *Waterkant*, nam door de ontvlambare goederen in de pakhuizen van *J. A. Meinahlers* en anderen in hevigheid toe, en ging voort tot aan het hoekhuis van de weduwe *Dirkse* (eerder weduwe *Casper Harms*) welk huis reeds gedeeltelijk omvergehaald was. Alle moeite werd nu aangewend, om de daartegenover staande huizen van den Heer *D. del Prado* door nathouden te beveiligen, en de ijver, daartoe aangewend, werd boven verwachting met een gelukkig gevolg bekroond. Men zoude anders nog meer zware verliezen te bejammeren hebben gehad; want hoogstwaarschijnlijk ware alsdan de geheele *Saramacca-straat* verloren geweest. Ook aan de overzijde der *Maagdenstraat* werden inmiddels gelijke pogingen tot nathouden der huizen in het werk gesteld; daar hier geen ander water bij de hand was, dan in de putten, en de spuiten dus niet gebruikt konden worden, heeft men het alleen aan de uiterste werkzaamheid, en het aandragen van water, aan het omverhalen van vele brandende gebouwen, voornamelijk het Lutersche Diakonie-Huis enz. toe te schrijven, dat men hier het overslaan der vlammen belette; en zoo werd dan eindelijk, tegen vier ure in den morgen van den 4den, de woede des vuurs getemperd, ofschoon er nog lang naderhand de meeste vlijt en behoedzaamheid moest aangewend worden, eer men zich op alle punten geheel van den brand meester kon rekenen.

De geheele *Waterkant* van den *Heiligenweg* af tot aan de *Steenbakkery-straat*, de *Joden-Breestraat* tot aan de *Maagdenstraat* en de eene zijde der *Maagdenstraat* bestaan niet meer. Daar, waar de wandelaar voorheen met genoegen het oog vestigde op prachtige gebouwen, ontdekt hij nu niets dan eenige bouwvallen, de bedroevende gedenkteekenen eener ontzettende ramp. Hetgene de noeste vlijt van vele stadgenooten, na jaren arbeids, bijeenvergaderd had, werd na eenige uren door de vlammen vernield; menig huisgezin zag met zijne bezittingen tevens zijn bestaan verdwijnen, en staart met siddering eene bijna hopelooze toekomst te gemoet. De tempel (namelijk de kerk der Lutersche Gemeente met de Pastory, enz.) door Christelijke broederliefde, na het schrikkelijk onheil van 1821, aan de Godsdienstoefeningen van twee verschillende Gemeenten geheiligd, ligt in puin, en bovendien nagenoeg vijftig meest zeer aanzienlijke gebouwen, met een veel grooter aantal pakhuizen, magazijnen, Negerwoningen, enz. Volgens eene aanvankelijke begrooting der schade, welke enkel als gissing moet aangemerkt worden, vermeent men deselve op ruim een *millioen* te mogen stellen.

Zoo verre tot nog toe bekend is, heeft men geen verlies van menschenlevens te betreuren; waarlijk een verwonderlijk geluk in eenen nacht van zulke jammertooneelen. Men acht zich verpligt, ten volle hulde te doen aan den algemeenen yver en welwillendheid. De tegenwoordigheid van Zijne Excellentie den Heer Gouverneur-Generaal, die van Hoogstdeszelfs Adjudant vergezeld, den geheelen nacht bij den brand aanwezig bleef, bezielde een ieder met buitengewone geestdrift. Alle Autoriteiten volgden het door Z. E. gegeven voorbeeld. Burgers, schepelingen en soldaten wedyverden onderling. De kolonel *De Quartel*, kommandeerende Z. M. Korvet *Hippomenes*, werd met zijne onderhoorigen overal opgemerkt, waar het gevaar het meest dreigde, steeds de doelmatigste maatregelen in het werk stellende. Ook de manschappen der koopvaardijschepen hebben uitgemunt, en niet minder de Schutterij, onder bevel van haren Majoor-Kommandant.

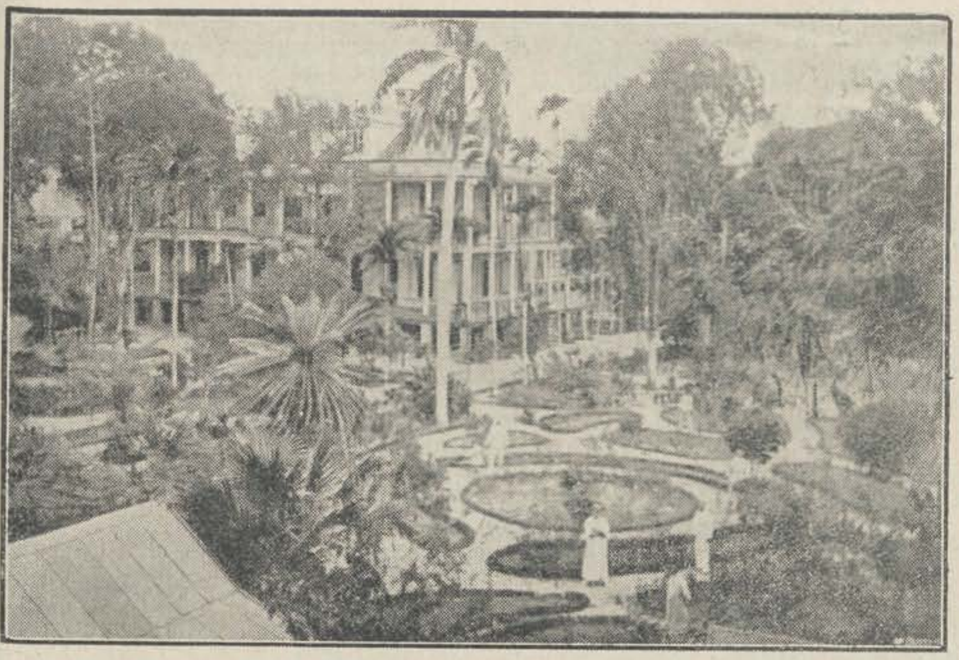
Manoewan, de wonderdokter.

Omstreeks vier jaren geleden, wordt uit Malang aan de Indische Courant geschreven, had in de desa Panataran, nabij Blitar in Oost-Java, iets bijzonders plaats. Een Inlandsche jongen van een jaar of 13 à 14, Moenawan genaamd, vertelde namelijk op een ochtend aan zijn desa-genooten, dat hij den vorigen dag op het veld een soort van Hindoesche penning gevonden had. Hij bracht de munt naar huis en toen hij ging slapen, legde hij die naast zich neer. In zijn droom verscheen hem een geest, die hem zei, dat hij van dat oogenblik af over een groote geneeskracht zou kunnen beschikken. De geest nam echter de penning mee, en toen de knaap 's morgens wakker werd, bleek het, dat zij inderdaad verdwenen was.

Merkwaardig was echter, dat toen er personen kwamen, die het verhaal van Moenawan's genezend vermogen op de proef wilden stellen, hij deze inderdaad genas. Er bleek van den jongen zulk een groote suggestie uit te gaan, dat vele zieken, nadat hij hen met bezweringen behandeld had, beweerden, dat zij geheel hersteld waren.

Moenawan had binnen korten tijd een zeer uitgebreide praktijk en werd duchtig door zijn ouders geëxploiteerd. Het binnenlandsch bestuur vond het noodig, den jongen in zijn eigen belang aan zijn familie te onttrekken en interneerde hem in het landsopvoedingsge-

Kiekjes uit „de West"

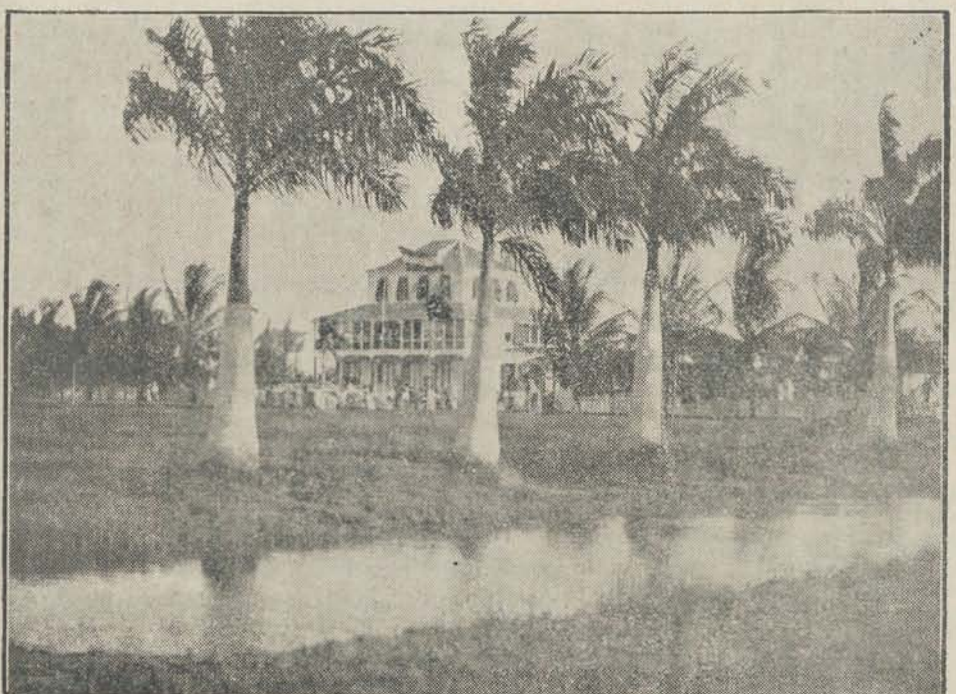

HET MILITAIR HOSPITAAL TE PARAMARIBO.

Deze inrichting met haar fraaien tropischen tuin, groot ± 2 H.A. is oorspronkelijk opgericht voor de militaire bezetting; zij herbergt thans meer burgerzieken. Aan het hoofd staat een officier van gezondheid 1ste klasse, terwijl daaraan verder verbonden zijn drie officieren van gezondheid 2e klasse en twee burgergeneesheeren, een militair apotheker en een burger apotheker. Aan de in het hospitaal gevestigde Geneeskundige School worden genees-, heel- en verloskundigen opgeleid. Van naburige Engelsche en Fransche Koloniën komen in deze in geheel West-Indië geprezen en naar moderne eischen ingerichte instelling veel personen om zich te laten opereeren.

(Uit: „Onze West in Beeld en Woord").

Kiekjes uit „de West"

AMBTSWONING MET KANTOOR VAN DEN DISTRICTSCOMMISSARIS TE NIEUW-NICKERIE.

Het gebouw staat aan een groot plein. De menschengroep daarvóór wijst op een plaatshebbende huwelijksplechtigheid of gerechtszitting. Van het met twee rijen koningspalmen omzoomde zoetwaterkanaal op den voorgrond, is slechts één rij zichtbaar.

(Uit: „Onze West in Beeld en Woord")

TWEE JAVAANSCHE POPPEN — in het poppenmuseum van het Beiersche stadje Neustadt, bij Coburg. Geschenk van een Duitscher op Midden-Java.

Uit Vreemde Koloniën

(Foto Service Photocinématographique Indochine)

Hanoï. — De pagode van den „Groote Boeddha".

sticht te Malang. Zijn reputatie was echter reeds zoo groot, dat vele zieken uit Blitar naar Malang kwamen, om hem daar te raadplegen, wat echter niet kon worden toegestaan.

Op zekeren dag wist Moenawan uit het gesticht te ontsnappen, doch hij werd nog dien zelfden middag gevat.... in het bezit van eenige tientallen guldens, welke hij met zijn genezingen op één dag had verdiend. Er werd toen besloten, den jongen naar het landsopvoedingsgesticht te Tangerang te zenden, in de verwachting, dat zijn reputatie daar minder groot zou zijn. Doch ook daar kreeg hij spoedig invloed en men was er te Tangerang heusch niet rouwig om, toen hij, een jaar geleden, wegens het bereiken van de gestelde leeftijdsgrens uit het gesticht kon worden ontslagen.

Sedertdien heeft Moenawan zich in een der kampongs te Soerabaja als „wonderdokter" gevestigd en van daaruit bereist hij den omtrek. Ook te Malang komt hij vaak en er gaat van hem een steeds stijgende roep van bovennatuurlijke kracht en bekwaamheid uit. Als Moenawan op tournée is, worden de „zaken" te Soerabaja voor hem waargenomen door een persoon, die bij de politie zeer goed bekend is.

Er schijnt een groote suggestie van Moenawan uit te gaan; hij spreekt steeds met groote overtuiging en schijnt door het geestelijk overwicht, dat hij op zijn omgeving heeft, werkelijk enkele bijzondere genezingen te hebben bewerkstelligd. Het feit, dat hij op zijn rechterarm een slangvormig litteeken heeft, draagt niet weinig bij tot den reuk van heiligheid, die deze thans 18 à 19-jarige jongeman reeds geniet.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Het Buitenland en Ned.-Indië.

De stand der wereldconjunctuur hangt in de meeste gevallen niet van de menschheid af, het toeval speelt — n. h. o. van het *Soer. Hbl.* (24/5, 3de bl. „Alg. Commercieel Overz.", *B.)* — in deze een groote rol. Het toevallig ontdekken van goudhoudende ertsen als destijds in Zuid-Afrika, Australië en Californië, toevallige uitvindingen als die van de stoommachine, overvloedige of misoogsten, de ontdekking van nieuwe vruchtbare landstreken, het zijn alle dingen, waarop de mensch weinig invloed *direct* kan uitoefenen. Onder ons huidig productiesysteem, dat steeds geleid heeft en nog steeds leidt tot een handelsoorlog, moet men uitgaan van de stelling, dat hij, die een ander tot macht brengen zou (b.v. China), zich zelf vernietigen zou. Japan is in dezen een goed voorbeeld; wij hebben geen tweede Japan noodig. Met *de hegemonie van Europa* is het op verschillend gebied reeds gedaan en nieuwe krachten doemen op; na de opkomst van Japan is een nieuwe geest over Azië vaardig geworden. De Chineesche baaierd is slechts een herhaling van een van die tallooze perioden van overgang, waaruit het rijk zich na verloop van tijd als een phoenix zal oprichten, Britsch-Indië staat als Perzië, Turkije enz. in het teeken van een nieuw ontwaakt nationalisme. Het verschil met de vorige eeuw is groot. De suprematie van het blanke ras loopt zichtbaar ten einde; *niet in verdere zinlooze ontwikkeling, doch in consolideering van het bestaande* moet voorloopig de groote kracht nog liggen en het principe moet worden gehuldigd van *„Serrez les rangs!"*

Ware *Rusland* self-supporting geworden op allerlei gebied, dan zou het — betoogt het *Soer. Hbl.* (23 en 24/2, 2de bl. „Moskou's falen", *J. G. B.)* — een kracht geweest zijn, waarmede Europa en Azië thans rekening hadden te houden. Zooals de zaken echter thans staan, behoeft men van Rusland geen militaire operaties te verwachten. Een strijd tegen Japan zou op een nederlaag uitloopen en het eind beteekenen van het bolsjewistische regiem en over den lijdensweg van boerenopstanden, na zeer langen tijd naar normalere toestanden voeren.

Het voortdurend losser worden van den economischen band tusschen *Holland en Indië*, de verplaatsing ook van het politieke zwaartepunt van daar naar Ned.-Indië, de nieuwe handelsoriënteering van Ned.-Indië op den Pacific, speciaal op Japan, en de toeneming van den *Duitschen* en *Japanschen* handelsinvloed in bepaalde deelen van den Archipel trekken telkenmale de aandacht. De daadwerkelijke *bemoeienis van vreemde mogendheden* met den arbeid in gebieden welke door onze àl te begrensde energie in Indië niet konden of kunnen worden ontgonnen, neemt toe. Het Amsterdamsche „Alg. Hbl." heeft het onderwerp nog eens aangeroerd in het artikel: „Ned.-Indië en het buitenland"; de interviews met H.H. Saito en Matsoeoka dienden tot uitgangspunt. *De Loc.* (29/5, blz. 19 „Japan en Indië", *Z.)* merkt hierbij op dat men in het oog te houden heeft, dat Ned.-Indië openstaat voor personen van alle naties die zich onderwerpen aan onze wetten. Ongetwijfeld is in het streven van *Japan* een inslag van imperialisme; dit zou bij Amerika, of Engeland, of Frankrijk ook het geval zijn, indien het in hun politieke kraam te pas kwam. Men moet eene aangename sfeer scheppen tusschen Indië en Japan, zonder ons prestige prijs te geven. Ned.-Indië heeft groote Pacific-belangen, welke het best worden behandeld in eene sfeer van wederzijdsche welwillendheid. Als hun geologen in Noord-Nieuw-Guinea olieterreinen vinden, verleene men hun concessies, evenzeer als aan de „Pan Pacific Petroleum Coy". Een meer soepel contact met Japansche belanghebbenden dan door middel van correspondentie mogelijk is, moet zeer worden aanbevolen. Persoonlijke besprekingen, van onze zijde gevoerd door iemand die volkomen als representant onzer Regeering moet worden beschouwd, kunnen veel nut afwerpen. Er schijnt, gelukkig kans te bestaan dat *een Hollandsch concern* houtkapconcessies gaat exploiteeren in streken (zooals bij Tarakan) waar men geen buitenlanders — in welke nationaliteit ook — kan toelaten. Wat Nieuw-Guinea betreft, gaat het den Japanners te Nabire allesbehalve goed. Een paradijs is het daar niet.

Ned.-Indië mag — n. h. i. van *De Java-Bode* (25/5 „Het kabinet", *Z.)* — tevreden zijn met de samenstelling van het nieuwe kabinet. Koloniën kan in geen betere handen zijn dan die van den heer *Colijn*. Van beteekenis is ook *de benoeming van Jhr. Mr. de Graeff* tot minister van Buitenlandsche Zaken. Zijn vroegere positie te Washington, vooral: te Tokio, doet deze benoeming vooral zien in het verband met de ontwikkeling der Pacific-belangen, waarbij Japan zoo bijzonder naar voren springt.

Internationale en Oostersche onderwerpen worden besproken o.a. in het *Soer. Hbl.* (23 t/m. 29/5, Correspondenties).

De rede van Mr. Fruin in de Vad. Club.

Op de jaarvergadering van de Vaderlandsche Club te Djocja constateerde *Mr. R. A. A. Fruin* in een rede *o.m.* dat Indië nog even ver van een kloppende begrooting is, als eenige jaren geleden *(Soer. Hbl.* 29/5, 2de en 3de bl.). Maatregelen tot *bezuiniging* op groote schaal werden *z.i.* tot nu toe niet noemenswaard genomen. Een behoorlijk *economisch program* is ook thans nog niet verschenen. De wanhopige bureaucratische omslag, de versteening der *bureaucratie*, zij bleven. Maatregelen op papier, ja, die waren er! Maar hoevele daarvan werden in volle zwaarte toegepast? Nog zijn vele ambtelijke bureaux overvuld, nog vraagt men adviezen, terwijl het land op *daden* wacht. Zeker, ze zijn er, die daden. In den vorm van steeds hooger wordende en telkens nieuwe *belastingen*. In den vorm van steeds verder gaande kortingen op de *salarisen*, maar in hoofdzaak worden zij daartoe beperkt. Vele van die belastingen, vele van die kortingen worden zonder morren aanvaard. Maar zij mogen niet de eenige maatregelen zijn. *Offers* moeten er door alle bevokingsgroepen worden gebracht, maar dan moeten die offers ook gewettigd zijn en resultaten hebben. Welnu, alles wat er in Indië aan administratieven omslag, aan ambtelijke misstanden bestaat en bij welker verdwijning aanzienlijke bezuinigingen zouden kunnen worden verkregen, leeft ongestoord voort, alsof er geen crisis en geen nood der schatkist bestonden. En dat terwijl de Regeering op het punt staat den *minimaal gepensionneerden* (vóór 1920), hun, die het Nederlandsch Gezag in Indië hebben verdedigd en bevestigd, onzen oudstrijders, voor hun verdiensten door een karig pensioentje allerminst beloond, door een korting op de pensioenen het leven nog moeilijker te maken. En dan terzelfder tijd beleven wij in Indië *het schandaal der „Zeven Provinciën"*. Wanneer er op maatregelen tot zuivering van de vloot wordt aangedrongen, gaat men dit met een schouderophalen voorbij. Alsof er niets was gebeurd, prijkt de „Zeven Provinciën" nog steeds in de rij onzer schepen. *Vreemdelingen* blijven rustig in 's Lands dienst alsof er geen duizenden werklooze Nederlanders rondloopen. Het Inheemsche *extremisme* steekt heftiger dan ooit het hoofd op. Zeker, vergaderingen worden door de Overheid ontbonden, maar voor één dergelijke vergadering komen er tien andere in de plaats, om van de geheime bijeenkomsten maar niet te spreken. Men tracht niet meer dan zich te verweren tegen het kwaad, doch intusschen vreet het extremisme zich steeds dieper in de dessa en in de Inheemsche maatschappij in. Men stelt zich tevreden met een verdedigende houding en laat na om het kwaad met wortel en tak uit te roeien.

Wij verwijzen naar *De Loc.* (24/5, blz. 4 „Indië's financiën", *ir. Kalff;* blz. 26 „Laatste beroep", *Z.;* 29/5, blz. 3 „Het Kabinet"), het *Soer. Hbl.* (22 en 23/5, 3de bl. „Uit de Vorstenlanden, onderstroomingen"; 29/5, 2de bl. „Gezagsverwording in de dessa", *J. G. B.)* en *De Java-Bode* (30/5 „Marine-zuivering").

Andere waardeering in den groot-landbouw.

Cultuur-technisch goed planten is iets anders dan *commercieel* goed planten. Zoo was de kostprijs van *suiker* vroeger *f* 10,— per quintaal, en thans, ontdaan van veel luxe, is dit *f* 5,—. Nu is de kostprijs van *rubber* 8 à 9 ct.; hij is derhalve tot één derde gedaald. Nu is de vraag niet meer: hoe haal ik uit elke eenheid een zoo hoog mogelijke productie, doch: hoe kan ik met zoo weinig mogelijk kosten van onderhoud, zooveel mogelijk bereiken? Voor de benutting van locale factoren, voor het meer elastisch bedrijf, dat in zijn streven naar goedkoopte tal van kleine gelegenheden moet benutten, is — voorspelt *De Java-Bode* (27/5 „Andere waardeering", *Z.)* — *andere leiding* noodig dan die, welke vanuit een centraal punt, op grooten afstand werd gegeven. In de noodzaak van wijziging kan men zich slechts richten tot „the man on the spot", tot den *administrateur*. De administrateur zal weer stijgen in waardeering, hij zal zijn gezag zien groeien en daarmede zijn risico en verantwoordelijkheid. Dit eischt eischen aan zijn karakter, welke

in de laatste jaren niet meer pleegden te worden gesteld. Zij, die den Hollander in zijn landbouwkundig werk kennen en zijn bijzondere geschiktheid voor verzorging van détails, zullen ten aanzien der administrateurs optimistisch zijn. Er zijn normen, waarop wij immer weer terugvallen, en één daarvan is die van *het goed-menschelijk element* in zijn groote beteekenis voor alle bedrijfsvormen.

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* (20, 22, 23 en 26/5 „Pareesche planters op excursie"; 27/5, 3de bl. „Beschouwingen over Suiker").

Philips' nieuw Radio-ontvangtoestel.

Het nieuwe wisselstroom-kortegolf ontvangtoestel van de Philipsfabrieken in Nederland, *type 331 A*, is in Indië ontvangen. Met recht mag dit toestel — verzekert *De Loc.* (29/5, blz. 25) — *een radio-wonder* genoemd worden. De 331 A is geschikt voor aansluiting aan alle wisselstroomnetten, welke in Ned.-Indië voorkomen; verhuizen levert dus geen bezwaren meer op. Een antenne is niet meer noodig; een koperen draad gespannen langs den wand van de kamer is voldoende. Een aansluiting is aanwezig voor een gramofoonweergever; het is tevens mogelijk een extra aansluiting te geven voor een tweeden luidspreker, zoodat in meerdere vertrekken tegelijkertijd de radiomuziek kan worden weergegeven. Door één afstemknop worden alle stations tusschen 15 en 200 M. golflengte geleverd. Philips heeft hier aan het publiek in Ned.-Indië de mogelijkheid geboden om voor een relatief lagen prijs een radiotoestel te verkrijgen, dat met recht den bijnaam heeft van de „Packard" onder de radio-apparaten.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers

De onrust ter Westkust van Sumatra.

Herhaaldelijk duiken in den laatsten tijd in de inheemsche pers berichten op over de toegenomen onrust in Mandhailing, waar extremisten van allerlei richtingen vergaderingen houden. De „Java-Bode" bracht dezer dagen nog de aankondiging van een onderzoek van den procureur-generaal ter Westkust van Sumatra naar den politieken toestand aldaar.

Mandhailing is het Zuidelijke, zuiver Mohammedaansche deel van Tapanoeli, en is altijd door fanatieke Minangkabauers beschouwd als een prachtig propagandagebied voor hun politiek-religieuze-actie. Altijd vliegen er vonken uit den Minangkabauschen schoorsteen naar Mandhailing over.

Nog in Jan. 1927, onmiddellijk na het dempen der onlusten in Minangkabau, werd van daar een der communistische hoofdmannen: Soetan Baginda Bandaharo, naar Mandhailing gezonden om er opstand te verwekken. De actie strekte zich toen uit tot Padang Sidempoean en het Batang Toroedal, waar verscheidene Europeesche ondernemingen liggen.

Met de zekerheid van politiek contact tusschen Minangkabau en Mandhailing heeft de Leger Politie-commissie reeds rekening gehouden.

De historie heeft geleerd — men denke aan 1915—1916 — dat het revolutionnaire zaad met de snelheid van den wind over groote deelen van Sumatra wordt verspreid.

Er bestaat een alleen in zijn gevolgen waarneembaar contact tusschen verschillende bevolkingsgroepen in Sumatra, vanaf Djambi naar het Noorden.

Het Christelijk Batakblok in Tapanoeli is als neutrale zône niet groot genoeg om in dezen tijd van snelle communicatie het overspringen der geestelijke strooming te beletten. Soms — in 1916 — deed ook de Christen-Batak mee.

Zooals gezegd, herhaaldelijk publiceeren de inheemsche bladen in dezen tijd berichten, waaruit blijkt, dat de politieke spanning ter Westkust en in Tapanoeli weer toeneemt.

Thans lezen wij berichten, dat deze onrust zich ook bezig is mee te deelen aan het daaraan grenzende gebied van Mandhailing, bij de plaatsen Moearasipongi, Pakantan en Kotanopan. Dagelijks worden in deze omgeving vergaderingen gehouden in de bosschen door groepen behoorende tot de meest extremistische richtingen.

Men wijst ons erop, dat het B.B. in deze plaatsen vrijwel alle openbare vergaderingen verbiedt, waarop het politieke sentiment langs andere wegen een uitlaat zoekt. De leiders zijn veelal jonge menschen, uit de godsdienstscholen van Sumatra Tawalik, vaak middelpunten van extremistische actie.

De P. P. B. B.

Het Departement Oost-Java van den P. P. B. B., — de inlandsche B.B.-organisatie —, heeft ditmaal te Bangkalan zijn jaarvergadering gehouden.

De leiding der vergadering berustte bij den Onder-Voorzitter van het Departementsbestuur, den heer T. R. T. Kartohadiprodjo, die in zijn openingsrede den nadruk legde op de noodzakelijkheid van wederzijdsche waardeering en samenwerking tusschen het Eur. en het Inheemsch bestuur. Waardeerende woorden werden geuit aan het adres van den afgetreden Directeur van B.B., den heer Mühlenfeld, die steeds een open oog had voor de belangen van het volk en van het Inheemsch bestuur.

Als eerste punt kwam aan de orde de verkiezing van een nieuw bestuur, waartoe werden verkozen:

Tot Voorzitter: R. A. A. Tjakraningrat, regent van Bangkalan; tot Onder-Voorzitter R. T. Kartohadiprodjo, regent van Pasoeroean; tot Secretaris: Mas Djoewito, Wedono Modjosari; tot Penningmeester: M. Wergowerdojo, Wedono Politie Soerabaja; en tot Commissarissen: R. Achmad Soerjokoesoemo, Patih van Bangkalan, R.P.A.M. Tjokronegoro, Wedono Bondowoso en R. Soedjon, Wedono Kanigoro.

Instemming werd betuigd met het voorstel van het Hoofdbestuur, om ter gelegenheid van het lustrum een congres en een tentoonstelling te houden.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht

De Banier.

In het nr. van 11 Mei vormt de theerestrictie het onderwerp eener redactioneele beschouwing. Voorts bevat dit nummer een artikel over de kerk in de Molukken.

Uit den inhoud van het nr. van 18 Mei noteeren wij een artikel over „Praktische Armenzorg in Ned.-Indië".

Het nr. van 25 Mei brengt o.m. een artikel over „Onderwijs en Opvoeding" en over Jeugdwerk in de Molukken.

Orgaan van den N. I. Plantersbond.

Het nr. van 20 Mei brengt o.m. een artikel: „Crisisfonds en sociale voorzieningen", een en ander in verband met den toestand in de suiker.

In het nr. van 27 Mei komt bij een foto een artikel voor over het nieuwe bondsgebouw van de Europ Onderofficiersvereeniging „Ons Aller Belang". Onder „Cultuurbelangen" treft een artikel over de „Economie van den periodetap".

De School.

In het nr. van 19 Mei komt o.m. voor een beschouwing over de Standplaatstoelagen, in het nummer van 26 Mei vinden wij een artikel: „Administratieve straffen" en een beschouwing: „De zevenjarige school in gevaar".

Koloniale Studiën.

In het April-nummer komt o.m. voor een interessante polemiek, gevoerd tusschen dr. H. Kraemer, den bekenden Zendingsman, en dr. B. Schrieke, den chef van het Onderwijs-departement over: „Het Volksonderwijs en de crisis".

Onze Vloot.

In het Juli-nr. worden de Herinneringen aan reizen in Oost- en West-Indië voortgezet.

Actueel Wereldnieuws.

Bij fraaie foto's brengt het nr. van 3 Juni een artikel over het Natuurmonument Tinggi Radja, het Sumatraansche Yellowstone park.

Indisch Militair Tijdschrift.

De Mei-aflevering opent met een bijdrage van F. J. L. Weyerman: „Rivierovergang". A. R. W. Gey van Pittius geeft beschouwingen over artilleristische verkenning, waarneming en vuurleiding, dr. P. N. Tissot van Patot over „Gewondenafvoer". Als Bijlage bevat dit nr. een overzicht van de dislocatie der troepen in de Buitengewesten.

Economisch Weekblad v. N.-I.

Uit den inhoud van het 12 Mei-nummer noteeren wij een artikel over de financiering van de particuliere proefstations in Ned.-Indië. De aflevering bevat voorts verschillende handelsberichten en statistische gegevens.

Onze Stem.

Het nr. van 19 Mei brengt een artikel over de kolonisatie op de Giesting. Voorts noemen wij een artikel over het Internaat van de Jan Pieterszoon Coenstichting te Batavia.

De Rijkseenheid.

De uitvoerige „Kroniek" in het nr. van 28 Juni is gewijd aan de opening van den Volksraad op 15 Juni j.l.

Europeesch Export Extract.

Het Juni-nummer opent met een artikel over het Koloniaal Instituut. Uit den rijk gevarieerden inhoud stippen wij nog aan een artikel over het gebruik van trailers in onze koloniën.

De Stuw.

De 16 Mei-aflevering opent met een redactioneele beschouwing: „Herstel of blijvende verarming?" Voorts brengt dit nr. een beschouwing over de geldelijke positie der Volkscredietbanken.

De Tempelier.

Het nr. van 16 Mei brengt o.m. een artikel over „Opiumbestrijding", het narcoticagevaar in het Oosten.

Luchtvaart.

De redactioneele aanteekeningen in de April-aflevering betreffen o.m. de Indische luchtvaartwetgeving, de Knilm-subsidie en het plan-Asjes.

Deutsche Wochenzeitung für die Niederlande.

In het nr. van 24 Juni wijdt de redactie een beschouwing aan het dezer dagen te Batavia verschenen overzicht van den economischen toestand van Ned.-Indië.

De Huisvrouw in Deli.

De Maart-aflevering van het orgaan van de Vereeniging van Huisvrouwen in Deli bevat o.m. een artikel van Famke: „Huwelijk en Huisgezin". Het nr. brengt voorts het verslag van een rondgang over den nieuwen centralen Pasar in Medan. Het nummer bevat verder nog een „Conservenpraatje" en vele nuttige wenken voor de Indische huisvrouw van belang.

Orgaan „Ons Aller Belang".

Het nr. van 31 Mei opent met een artikel: „Teleurstellende cijfers", waarin de ontwerpregeling van de Legerbezoldigingen wordt besproken. Onder „Ingezonden" treffen wij een stuk aan: „Onze Marine in Indië".

De Indische Mercuur.

In het nr. van 21 Juni wordt hulde gebracht aan prof. F. A. F. C. Went. Voorts een beschouwing over de Indische crisiscultuurordonnanties en diverse marktberichten.

„Onze Overzeesche gewesten".

In het nr. van 2 Juli j.l. komt voor een artikel: „Interkoloniale samenwerking", waarop wij elders in dit nr. reeds de aandacht hebben gevestigd. Voorts een „Langs den zijkant": Onze Marine aan Land.

BUITENLANDSCHE BLADEN.

„Les Anciens Coloniaux".

De Juni-verschijning, — nr. 86 —, van het orgaan van de „Fédération Française des Anciens Coloniaux" is geheel gewijd aan het 9de nationale congres der federatie, dat op 29 en 30 Juni en op 1 en 2 Juli te Vichy werd gehouden, tegelijk met de tweede algemeene vergadering van de internationale federatie, waarop de Voorzitter der Kon. Ver. „Oost en West", de heer Zuyderhoff, de Nederlandsche groep vertegenwoordigd heeft. Het nr .brengt tal van portretten van vooraanstaande koloniale figuren. Onder de portretten van de gedelegeerden der Internationale federatie, — de Fédération Internationale des Coloniaux et Anciens Coloniaux, — treffen wij ook dat van den voorzitter onzer Vereeniging aan.

Nuova Antologia.

Het te Rome verschijnende blad: „Nuova Antologia" van Juni brengt een uitvoerig, ten deele historisch, artikel over „Olanda d'Oltremare".

Diversen.

Nr. 78 van de uitgaven der Indische krijgskundige vereeniging brengt een studie van dr. H. J. H. van Lienden: „Bijdrage tot de typologie van den Militair".

De „Mededeelingen" van den Dienst der Volksgezondheid in Ned.-Indië (22ste jaargang, nr. 1), brengen o.m. artikelen over de gezondmaking van Banjoewangi en over de diphterie-antitoxine in het bloed der bevolking te Bandoeng.

De „Economische en Sociale Kroniek" van Juni, samengesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek brengt o.m. een Overzicht van den economischen en socialen toestand van Ned.-Indië en Suriname gedurende 1932.

Suriname

Duitschers in Suriname.

De West van 31 Mei neemt uit het Handelsblad een bericht over ontleent aan de Pressekorrespondentz des Deutschen Ausland-Instituts Stuttgart, hetwelk luidt:

In Suriname wonen thans 150 Duitschers, o.w. 60 mannen, van wie er 12 als zendelingen in dienst der Evangelische Broedergemeente zijn. Bij de Duitsche firma C. Kersten & Co. te Paramaribo zijn 23 Duitschers werkzaam, terwijl de overigen plantageleiders, cultuuremploye's en particulieren zijn. De Deutsche Verein telt nu 40 betalende leden.

Deze vereeniging werd in 1926 opgericht als weldadigheidsvereeniging; er bestond daaraan toen groote behoefte, omdat voortdurend Duitsche vluchtelingen uit de nabije Fransche strafkolonie aankwamen. Deze lieden bevonden zich in grooten nood, doch mochten zich vrij in Suriname ophouden. Zooveel mogelijk werd hun een bestaan verschaft op de houtkapperijen en plantages. Thans echter is een regeling getroffen waardoor deze vluchtelingen op kosten van het Duitsche Rijk naar hun vaderland kunnen worden gezonden. Sinds kort is door de goede zorgen van de firma Kersten een Duitsche onderwijzeres aangesteld in het belang der kinderen.

Ten slotte wordt medegedeeld, dat Suriname geen vestigingsmoeilijkheden biedt, daar het geheele gebied is bedekt met oerwoud en savannen en het land geen wegen bezit. Maar in de eerste plaats: het tropische klimaat is oorzaak, dat Europeanen er geen zwaren veldarbeid kunnen verrichten.

Expeditie naar het binnenland.

Van de in het vorig nummer vermelde expeditie naar het grensgebied tusschen Brazilië en de Guyana's is thans de leider William La Varra op 29 Mei met een vliegtuig uit Demarara in Paramaribo aangekomen, vergezeld van den heer Putman, die de tocht zal te boek stellen. Dit korte bezoek houdt waarschijnlijk verband met een bespreking, aangezien de heeren den volgenden dag naar Demarara terugkeerden.

Het welvaartsplan-Brandon.

Wij begrepen wel, dat de mededeeling in het vorig K. W. van hetgeen de gedelegeerde prof. dr. G. Stahel in zitting der Koloniale Staten bij de behandeling der begrooting 1934 ten beste gaf, een wederwoord van den strijder en voorvechter van dat plan zou uitlokken. Aangezien de Nederlandsche bladen van die opmerkingen van den heer Stahel geen melding hebben gemaakt, kon de heer Brandon er ook weinig van zeggen. Het doet ons genoegen die gelegenheid te hebben geschapen en laten de heer Brandon thans aan het woord, die ons het volgende schreef:

„Het onderzoek door de drie deskundigen van het Koloniaal Instituut is serieus genoeg geweest, maar hunne conclusies en hunne motiveering zijn des te verbazingwekkender van oppervlakkigheid. Deze zijn toch een aaneenschakeling van vergissingen, fantasiën en bepaalde onjuistheden, een en ander uit de gewisselde stukken ter zake duidelijk aantoonbaar.

Het gewicht, dat aan deze volkomen waardelooze deskundige beoordeeling is gehecht, berust uitsluitend op het gezag hunner positie en aanzien en is de voornaamste oorzaak, dat de verwachtingen, welke ik aanvankelijk op financieele medewerking van belangstellende particuliere zijde mocht koesteren, niet in vervulling zijn gegaan.

De tijd zal leeren, welke schuld aan het noodeloos rekken van nood en ellende van zeer vele personen in Suriname en Nederland, aan wie door mijn plan een nieuw uitzicht geopend kan worden, genoemde heeren op zich geladen hebben.

Mijne pogingen, om de vereischte particuliere financieele medewerking te verkrijgen voor mijn plan, zet ik uiteraard onverdroten voort. Ik verklaar mij bereid eventueel bovenstaande bewering tegenover serieuze belangstellenden aan de hand van de documenten te staven."

Ds. David A. Hoekstra naar Paramaribo.

In de plaats van Ds. S. A. Baljon, die binnenkort de kolonie verlaat, heeft de Kerkeraad der Evangelische Luthersche Gemeente alhier beroepen Ds. David A. Hoekstra, vrijzinnig predikant te Utrecht, voorganger van den Protestantenbond aldaar.

De Gouverneur heeft zich met deze benoeming vereenigd. Ds. Hoekstra heeft op 25 Juni in de godsdienstoefening van de afd. Utrecht van den Nederl. Protestantenbond van den kansel medegedeeld, dat thans van het departement van koloniën het officieele stuk was ontvangen met betrekking zijner uitzending naar Paramaribo.

Hij vertrekt daarheen 8 Augustus. Op 30 Juli zal hij de afscheidspredicatie houden.

De heer Hoekstra, die nu ongeveer veertig jaren oud is, heeft een gezin van vier kinderen.

Hij is een zoon van wijlen Ds. A. C. Hoekstra, die zoowat veertig jaren geleden voor Paramaribo beroepen werd en in 1907 naar Nederland terugkeerde.

Statutengoedkeuring van vereenigingen.

Wij willen hier van tijd tot tijd mededeelen van welke vereenigingen de gouverneur de statuten heeft goedgekeurd. Wij kwamen den laatsten tijd de volgende onder oogen:

1. Vereeniging voor den koffiehandel in Suriname, opgericht den 12den September 1932 door het bestuur geteekend 2 December. Opgenomen in het G. A. B. van 26 Mei 1933 no. 45.

Het doel is den koffiehandel in Suriname in meer geordende banen te leiden door het doen koopen en verkoopen van koffie op een beurs te Paramaribo. Ook andere producten kunnen ter beurze worden verhandeld, zoonoodig nader te regelen. Deze koffiebeurs werd 12 Sept. 1932 opgericht en 19 Sept. feestelijk ingewijd.

2. Coronie Sportbond gevestigd te Totness in Coronie, opgericht 10 Juli 1932. Goedgekeurd bij resolutie van 27 Maart 1933 no. 980 (G. A. B. van 19 Mei 1933 no. 43).

3. Veeteeltvereeniging „De Coronie Stalweide", gevestigd te Tottness in Coronie. Opgericht 27 November 1932. Goedgekeurd bij resolutie van 27 Maart 1933 no. 979 (G. A. B. 19 Mei 1933 no. 943). Het doel is de behartiging der belangen harer leden inzake veeteelt en de bevordering van de veeteelt in het district Coronie.

Verbinding tusschen wal en schip te Coronie.

Deze is lange jaren slecht geweest. Het reizen naar dat district van melk en honing was een marteling en zelfs een gevaarlijk uitstapje. Het Bestuur heeft nu een motorboot „Coronie" in dienst gesteld, bestemd om de open vrachtbooten te vervangen die de verbinding onderhouden tusschen den zeestoomer en genoemde plaats om op eigen kracht naar de stad en naar hare bestemming te varen. Zij is uitgerust met een 60 P.K. Deutz Dieselmotor en kan

een vaart van 8½ mijlen ontwikkelen. In plaats van uren in een open boot, gekweld door muskieten, kan in een half uur de verbinding geschieden. De boot is van alle moderne gemakken voorzien. De districts-commissaris van Coronie maakte de eerste reis op 18 Mei mede. Dat Coronie opgetogen was, blijkt wel uit het volgende telegram, dat de gouverneur van den D. C. ontving:

> Coronies bevolking in hooge mate waardeerend Bestuurshulp in verbetering verbinding tusschen wal en schip door stationneeren zeewaardige motorboot betuigt groote erkentelijkheid en spreekt opnieuw vertrouwen uit in Bestuursbeleid.
>
> PRELLWITZ.

Een muiterij aan boord in de 18de eeuw.

Onder bovenstaanden titel heeft de heer J. C. Mollema een werk geschreven, dat bij H. D. Tjeenk Willink en Zoon verschenen is waaruit de volgende zin onze aandacht trok, die betrekking heeft op de muiterij door Duitsche schepelingen in 1763 aan boord van het schip Nyenborg van de O. I. C. Deze zin luidt:

„Een andere groep van de muiters was reeds vroeger in Suriname berecht. Een man werd onthoofd, zes anderen opgehangen, waarna de zes gave lijken het hoofd werd afgehouwen. De zeven hoofden kwamen aan pennen te hangen onder een traliewerk, zoodat de vogels er niet bij konden komen. Dit waren de zware straffen."

Men zie voorts no. 929 in het supplement der inventaris van het archief van Suriname in het Rijksarchief (blz. 19 (99): Muiterij O. I. Compagnieschip Nijenburgh.

De toekomst Bacove.

Wij hebben al een en ander over de plannen voor een nieuwe bacovecultuur voor uitvoer van Suriname medegedeeld. Ook Britsch Guyana zit niet stil en in Demarara schijnt men hetzelfde als in Suriname ter hand te willen nemen. Maar daartegen gaan waarschuwende stemmen op. De Argosy van 16 Mei bevat echter — lezen wij in De West van 26 Mei — een krachtig pleidooi om de zaak door te zetten, ongeacht het bedoeld gevaar. De ziekte, schrijft het blad, bestaat ook op Jamaica, doch heeft de cultuur daar niet vernietigd. Integendeel, het afgeloopen jaar gaf Jamaica een record-oogst te zien en op dit oogenblik is de United Fruit Company er bezig vijf duizend hectaren nieuw land aan te brengen. Ook particulieren zijn er bezig de landerijen die door den jongsten orkaan geteisterd werden, opnieuw in cultuur te brengen.

Bovendien wijst de Argosy op de hoopvolle vooruitzichten, door de ontdekking van een nieuwe variëteit bacove op Trinidad. Deze nieuw ontdekte variëteit, die Gouverneur wordt genoemd, zou de bacove van de toekomst zijn. Zij is van dezelfde grootte als de Gros Michel, maar zou deze in smaak nog overtreffen. Voor uitvoer schijnt zij volkomen geschikt. Men neemt daarmede nu proeven.

Britsch-Indische ontevredenheid.

Men herinnert zich onze mededeeling over de Buitengewone algemeene vergadering van 12 Februari van de B. I. vereeniging Bharat Oeday. Thans heeft het bestuur, op verzoek der Hindostani, een uitvoerig geschrift aan den gouverneur aangeboden onder dagteekening van 19 April, waarin de klachten en grieven dezer volksgroep omstandig zijn medegedeeld. Wij kunnen daaruit slechts de titels aanhalen en stellen afschrift van het verzoekschrift gaarne ter kennis van belangstellenden.

De behandelde punten zijn: Premieuitkeering,

Inkomstenbelasting, Huurwaardebelasting, Houtskoolbelasting, Troeliebelasting, Grondhuur, Inning der belastingen, Keuringsdienst, Wegen en Karren, Erfrecht bij overlijden, Ongeregeldheden van 7 Februari 1933, Onderwijs, Kindervoeding, Eeredienst, Geneeskundige behandeling, Vroedvrouw, Bezoekuren Hospitaal en Buitengasthuis, Agent-Generaal, Politie Hulpstations, Houttuinperceelen, Weg van Vredenburg naar Houttuin, Vergelijking van stad met District.

De West is het eenige blad, waarin het verzoekschrift is opgenomen. Men zie de nummers van 25 April en 3 Mei.

De ongeregeldheden te Paramaribo.

Het rapport-De Kom.

Eind Mei hebben wij in de Nederlandsche bladen een uittreksel kunnen lezen van het rapport, hetwelk gouverneur Rutgers aan den minister van koloniën gezonden heeft en dat aan de leden der 2de Kamer is overgelegd. Het was een mager uittreksel, dat blijkbaar voldoende werd geacht voor den doorsnee Nederlander.

Het is merkwaardig, dat een volledig afschrift van dat rapport, gedagteekend 31 Maart, nergens (buiten de Kamer) was te vinden. Nu blijkt De Banier te Paramaribo het eenige blad te zijn, dat het rapport in extenso heeft opgenomen in haar nummers van 17, 20, 24 en 27 Mei d. j.

De West schrijft er weinig over, de Surinamer zoo goed als niets, alleen Suriname bevat een aantal artikelen op 30 Mei en een van A. A. Dragten op 16 Mei. Zelfs werd in het rapport van den gouverneur aangehaald, wat de zanger Kruisland — de Surinaamsche Speenhof — op een voordrachtavond over De Kom ten beste gaf, wat de Banier de vraag ontlokt of in een dergelijk staatstuk die futiliteiten wel op hun plaats zijn.

Wat in deze aangelegenheid wel opvalt is, dat in de Proclamatie van 4 Februari werd gezegd, dat „het bij gedane huiszoeking en op andere wijze verkregen bewijsmateriaal bevestigd heeft, dat deze (de Kom) zich ten doel stelt omverwerping van het gezag" en dat hem, onverwacht, zonder dat tegen hem een strafvervolging is ingesteld, plotseling vergund werd naar Nederland terug te keeren met zijne echtgenoote, mevrouw A. de Kom—Bosboom, welke invrijheidsstelling ieder, zelfs zijn vrouw totaal onbekend was en streng geheim gehouden was. Schreef De West bij zijn gevangenneming, dat het vast stond, dat hij een omwenteling van het gezag beoogde, thans heet het dat het onderzoek geen volledig bewijs heeft opgeleverd om hem voor den rechter te brengen.

De Banier schrijft woorden van dankbaarheid aan het wijs beleid van den gouverneur, die De Kom vrijliet en deed vertrekken. Er is weer vrede. Zij brengt de Overheid voor deze daad van den gouverneur, die groote waardeering verdient, hulde als tolk van het volk.

Moge werkelijk het gordijn over het drama vallen en rust en vrede in het goede land wederkeeren.

Geschiedkundige sprokkels.

A. Asman woonagtig in de Gravestraat ten Huyze van den Heer Joseph Wertheim, adverteert by deezen met de laatste Schepen uyt den Vaderlande te hebben ontfangen allerley zoorten van Verwen Materialen, waardoor in staat gesteld geworden om zyn Handwerk bestaande in 't Verwen en Couleuren van Zyde, Wollen en Linnens in allerly zoort van Couleuren te kunnen fungeren. Recommandeert zig in de ghunst van allen Heeren Inwoonders, met belofte van Civiele en prompte bediening. Zegt het voort.

Misschien is het wel voortgezegd, maar niet voortgezet, want kleeren verven is een kunst, die thans niet in Suriname wordt uitgeoefend.

De Surinaamsche Nieuwsverteller van 20 September 1787.

Curaçao

De Tweede Kamer over de contrôle bij Openbare Werken.

Ook de Tweede kamer heeft zich — naar aanleiding van het hier reeds meegedeelde verslag van de Algemeene rekenkamer uitgelaten over de tienjarige nalatigheid in de opneming der in het magazijn van Openbare werken aanwezige voorraden. De daartoe aangewezen commissie noemt dit „een ergerlijken wantoestand".

Het gezag.

De Rijkseenheid van 3 Mei l.l. bevatte een artikel over „Handhaving van het gezag in de West". De schrijver *Emeritus* pleit tegen de toekenning van kiesrecht in Curaçao. Voor een krachtig, deskundig bewind, waaraan men ginds behoefte heeft, zegt hij zijn geen Staten noodig, slechts een gouverneur, voorgelicht door een raad van verstandige mannen, gesteund door een voldoend apparaat, om orde en veiligheid te handhaven.

Omtrent de gevolgen van het tegenwoordige benoemingsstelsel van leden van den Kolonialen raad wordt gezegd: „Sedert onheugelijke jaren reeds is het een betrekkelijk kleine côterie van onderling van elkander afhankelijke Curaçaoenaars, die daar een groot deel der voorstellen van het Bestuur hebben te beoordeelen, te beamendeeren, als zij dat noodig achten, ze aan te nemen of te verwerpen".

En omtrent het kiesrecht: „Kinderen geeft men geen gevaarlijk speelgoed en een bevolking, die deze niet voldoende weet te hanteeren, of er misbruik van maakt, geve men geen eveneens gevaarlijke zaken als een kiesbiljet...... in handen".

Curaçaosche handelmaatschappij.

Het verslag over 1932 noemt de geldelijke uitkomsten, de omstandigheden in aanmerking genomen, niet onbevredigend. Er is een winst van *f* 203.332,—, dat is *f* 170.000,— meer dan verleden jaar. Voorgesteld wordt hiervan *f* 200.000,— te boeken op reserve voor koersverschillen, om het thans reeds door de waardedaling van de dollar geleden verlies gedeeltelijk op te vangen.

Frater Realino.

Wij kunnen niet van ieder jubileum op Curaçao melding maken. Het spijt ons echter, dat wij niet tijdig geweten hebben, dat de bekende frater Realino 31 Mei l.l. den dag zou herdenken, dat hij in de Congregatie der fraters van Tilburg trad. Immers al meermalen hebben wij dezen Roomsch Katholieken onderwijsman in deze rubriek genoemd. Hij is de schrijver van het eerst als aardrijkskunde boekje aangediende handwijzertje over onze West-Indische eilanden en de andere in de Caraïbische zee, Venezuela en Columbia. Aan den frater onze gelukwenschen.

St. Martin.

Wij hebben een brief ontvangen van Roomsch Katholieke zijde op St. Martin over hetgeen in de Tweede kamer en in ons blad geschreven is over wat de schrijver noemt „het godsdienstgeschil" tusschen Roomsch-Katholieken en Methodisten op dit eiland.

De schrijver deelt mee, dat rev. Darrel midden 1932 zijn bekende preek uitgaf, die in een winkel te koop was. Deze preek was beleedigend en pijnlijk voor velen. De rechter van het eiland zou toen den gouverneur gewaarschuwd hebben, dat de algemeene orde en rust op het eiland door dit geschrift in gevaar gebracht werd. Toch werd van R.-K. zijde weinig aandacht aan het boekje geschonken. Dit zou ds. Darrell ertoe hebben gebracht, om over den Paus, in het bijzonder Paus Alexander, des Zondagsavonds te gaan preeken. De geloovigen werden aangespoord, hun kinderen van de R.-K. school af te nemen om de vereering van de H. Maagd. Zelfs kwam het ertoe, dat Roomsch Katholieken door Methodisten op straat werden lastig gevallen.

De R.-K. hebben daarop bij hun Bisschop geprotesteerd. De gouverneur kwam, en wat er toen gebeurd is, weet de schrijver niet, geen enkele Roomsch Katholiek van St. Martin werd om inlichtingen gevraagd, en toen de gouverneur weg was, vertelde ds. Darrell, dat de gouverneur verklaard had, van R.-K. zijde verkeerd te zijn ingelicht.

Het slot van het schrijven, waarvan we ook de boven aangehaalde feitelijke mededeelingen voor rekening van den schrijver moeten laten, luidt aldus:

„In de Tweede Kamer heeft het geachte lid Eerdmans de mededeeling gedaan, dat het uit particuliere correspondentie bleek, dat de Gouverneur aanvankelijk verkeerd was ingelicht van R.-K. zijde.

Dit alles is voor ons, die op de hoogte zijn van de geheele zaak, een raadsel. Het was onze heilige plicht als Katholieken te protesteeren tegen dergelijk hatelijk gedoe en den hoogsten Bestuurder te waarschuwen voor een mogelijke verbreking van orde en publieke rust op ons klein eilandje.

In de bladen verschijnen nu dan ook stukken over bovengenoemd geschil, waaruit de conclusie kan getrokken worden, dat de Katholieken de schuld van het ontstaan van het geschil zijn, wat wij hierbij ten stelligste ontkennen. De ware en eenige oorzaak van het geheele conflict is het onwaardige en krenkend brochuurtje en de tendentieuze preeken van den heer Darrell.

Meneer de Redacteur, we laten het verder aan de lezers van uw geacht blad over, om te oordeelen, wie nu feitelijk de schuld van dit conflict is.

Wij spreken de hoop uit, dat deze Dominee niet opnieuw een campagne gaat beginnen, maar dat er op ons bemind eiland vrede moge heerschen."

Geschiedkundige sprokkelingen.

Gouverneur De Rouville.

Reeds eerder hebben wij opgemerkt, dat Brusse's *Curaçao en zijne bewoners* geen prima bron voor de geschiedenis van het eiland is. Wij vonden weer iets.

Gouverneur De Rouville, zegt Brusse, verfraaide het stadsdistrict; ook de stadsverlichting is aan hem te danken; en vervolgt dan: „doch in zijn verfraaiïngswoede schijnt hij te ver te zijn gegaan en de subsidie grootelijks te hebben opgevoerd, hetgeen hem bij het ministerie in Nederland niet in gunst deed geraken".

Dezer dagen waren wij in de gelegenheid de stukken er eens op na te zien. En wat bleek toen? De subsidie in De Rouville's tijd was:

1867	f 160.326.93
1868	„ 200.545.12
1869	„ 148.799.28
1870	„ 63.750.30
1871	„ 50.951.67[5]

Uit den Verren Vreemde

Geen Javanen naar Réunion.

Wij hebben melding gemaakt van het plan om Javanen naar de Fransche kolonie Réunion te laten gaan en van de bezwaren welke geopperd werden tegen deze, in ander opzicht welkome emigratie. Thans lezen wij, dat, naar aanleiding van het in 1932 door den gouverneur van Réunion gedane verzoek om aan 3000 Javanen te vergunnen daarheen te emigreeren, om werkzaam te worden gesteld op landbouwondernemingen, aan den Franschen consul-generaal te Batavia, namens de Indische regeering, is bericht, dat niet kan worden afgeweken van het eenmaal ingenomen standpunt om geen koelie-landverhuizing toe te staan naar die buitenlandsche gebieden waarheen tot dusver geen emigratie plaats vond.

De Ottomaansche schuld.

De Conseil de la dette publique répartie de l'ancien empire ottomane heeft aan houders van Ottom.-fondsen bericht, dat de Groote nationale vergadering van Turkije op 28 Mei heeft geratificeerd de op 22 April t. v. te Parijs gesloten overeenkomst betr. de reorgan. en de herwatting van 't Turksche aandeel in de Ottom. schuld.

Van 20 Juni af worden de toekomende bedragen ter beschikking gesteld.

Indien binnen 6 mdn. na 28 Mei de Ottom. stukken, waarvan de houders van hun instemming hebben doen blijken, meer dan 50 % van het nomin. kapitaal der Ottom. schuld vertegenwoordigen, zal de overeenkomst definitief worden. De Conseil zal dan overgaan tot de uitgifte van de nieuwe „Obligations de la Dette Turque 7½ % 1933".

Ingeval binnen 6 mdn. de 50 % niet overschreden zijn, zullen partijen geacht worden ontheven te zijn van elke verplichting uit de nieuwe overeenkomst voortspruitende, en zich dus weer bevinden in de statu quo ante, de houders, die hun toestemming hadden gegeven zullen dan in 't bezit blijven der gedane betalingen.

Bestrijding van den handel in opium.

Uit het verslag over de 16e zitting van de opium-commissie van den Volkenbond, die in de eerste helft van Juni te Genève gehouden is, nemen wij deze zinsnede over (moge zij de zaak goed inzien):

„Deze zitting heeft als algemeene slotindruk dezen zeer bevredigenden achtergelaten, dat eindelijk de gemeenschappelijke bemoeiïngen der verschillende regeeringen, om onder leiding der volkenbondscommissie een einde te maken aan den ongeoorloofden handel in verdoovende middelen, goede vruchten beginnen te dragen. Uit de aan den Volkenbond overgelegde statistieken viel op een opvallende wijze vast te stellen, dat de uitvoeren van morfine, heroïne en cocaïne uit de deze verdoovende-middelen-vervaardigende landen een heel aanzienlijke vermindering hadden ondergaan. Eveneens was de uitvoer van cocabladen, die voor het fabriceeren van cocaïne noodzakelijk zijn, heel aanmerkelijk afgenomen, uit Nederlandsch-Indië was de cocabladerenuitvoer b.v. met niet minder dan 70 % verminderd! Dit alles wijst erop, dat het systeem der in-en-uitvoer-certificaten van de Geneefsche opiumconventie van 1925 thans reeds, nog voordat de nieuwe conventie van 1931 in werking is getreden, een verminderde vervaardiging van verdoovende middelen ten gevolge heeft en een ernstig beletsel tegen het in verkeerde handen geraken van cocaïne en morfine geworden is. De opiumcommissie had dienovereenkomstig dan ook den indruk gekregen dat de vermindering der in den smokkelhandel in beslag genomen verdoovende middelen volstrekt niet aan een verslapping van het politietoezicht of aan nieuwe listige kunstgrepen der handelaars in verdoovende middelen is toe te schrijven, doch inderdaad aan de goede werking der Geneefsche conventie van 1925 te danken is."

Koloniën voor Duitschland.

In de groote Londensche economische conferentie heeft de koloniale kwestie even om volle aandacht gevraagd. Even gevraagd! Dat men bij de besprekingen ook de verre overzeesche gewesten indachtig is, spreekt van zelf; juist om die reden behoefde het koloniale vraagstuk bij de algemeene besprekingen niet als iets afzonderlijks vermeld te worden. Hugenberg dacht, als woordvoerder van de Duitsche delegatie, hier anders over, hij bracht in een memorandum den eisch van Duitschland om overzeesch koloniaal gebied scherp naar voren.

Berlijn heeft den indruk willen vestigen dat dit een uiting van Hugenberg zou zijn; het memorandum is, na de verontwaardiging welke 't gewekt heeft, spoedig ingetrokken. Hugenberg is, zooals men weet, eerst te Londen, daarna te Berlijn op zijde gezet, in verband ook met geheel andere redenen. Maar met dit al is de indruk van den weer verlevendigden eisch van koloniën voor Duitschland geenszins weggenomen. In het commentaar van de pers wordt eerder het geloof uitgesproken, dat Hugenberg in Londen slechts de vertolker is geweest van een deel der Hitler-politiek, die er ook in dit opzicht op gericht is voor Duitschland gelijkgerechtigheid te vragen, nu door een overzeesch gebied voor afname van Duitsche waren, nederzetting van Duitschlands overbevolking, levering van de grondstoffen, die het rijk zelf ontbeert. Zoo gezien, heeft het ingetrokken, te Londen te onpas ingediende, memorandum een waarschuwing gebracht, die wel niemand bepaald verrassen zal, maar wie zich de illusie gemaakt mocht hebben, dat Duitschland ten deze aan het vergeten is, weet nu wel beter. Dit is al één klein resultaat van de groote conferentie.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Informatie-bureau.

Het informatiebureau der Vereeniging, Smidswater 10, (nabij het Korte Voorhout), Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

VAN DE REDACTIE.

N.V. Instituut Schoevers verzoekt ons de aandacht te vestigen op zijn tweejarige Hoogere Handelsdagschool en zijne eenjarige opleiding tot Algemeen Secretaris(esse). In verband met de gewijzigde tijdsomstandigheden zijn vele ouders gedwongen om de oorspronkelijke toekomstplannen van hun kinderen te wijzigen. De grootste moeilijkheid nu geeft het omschakelen van een Universiteits-studie naar een handelsopleiding, omdat de belanghebbende op dit laatste gebied meestal een „vreemdeling in Jeruzalem" is.

In een pas verschenen brochure van het „Instituut" worden de toekomstmogelijkheden bij een hoogere Handelsopleiding, die geheel op practische leest geschoeid is, besproken.

De brochure wordt op aanvrage aan het „Instituut" gaarne toegezonden, terwijl voor het verkrijgen van inlichtingen en het doen inschrijven van leerlingen gelegenheid bestaat dagelijks van 10—12, 2—4 en 7—9 uur (Zaterdag 10—12) bij de Instituten „Schoevers" te: Amsterdam, Van Baerlestraat 13; Den Haag, Stadhoudersplein 3; Rotterdam, Nieuwe Binnenweg 163 en Utrecht, Nachtegaalstraat 60.

Nagekomen Berichten

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig dat 29 Juni j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken werd 273 K.G. 245 G. bruto luchtpost verzonden met een netto gewicht van 243 K.G. 510 G.

De zending bevatte: 301 briefkaarten en postwissels; 14096 stukken t/m 5 gram; 1271 stukken t/m 10 gram; 2050 stuks zwaarder dan 10 gram; 177 drukwerken, akten en monsters, zwaarder dan 5 gram; 3146 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; te zamen 21041 stuks; benevens 3 postpakketten met een bruto gewicht van 5 K.G. 350 G.

In Nederland aangekomen verlofgangers

Mr. dr. S. R. Boomgaard, controleur 1e kl. b.h. B.B., Damhotel, Edam; J. A. Suchard, insp. v. pol. der 1e kl. te Sidohardjo, 1e Hugo de Grootstraat 58huis, Amsterdam; mr. L. W. F. Nix, adj.-insp. v. Fin. te Batavia, Sroomarkt 8, Deventer; J. Brouwer, mulo-onderwijzer, Hoogstraat 7, Winschoten; C. L. L. A. van Alphen, redacteur b.h. hoofdbestuur der P.T.T., Laan v. Meerdervoort 160a, Den Haag; H. E. Wolff von Wülfing, dir. v.h. Boschbouwproefstation b.d. dienst van het Boschwezen, p.a. Ver. van Ind. Verlofgangers, van Weede v. Dijkveldstraat 37, Den Haag; prof. dr. E. C. Godée Moisbergen, leeraar aan de Koning Willem III-school te Batavia, p.a. mevr. J. E. van der Kaaden—Godée Moisbergen, Vondelstraat 7, Amsterdam-W.; J. W. van de Weijer, contr. 1e. kl. b.d. P.T.T., p.a. W. Sijpkens, Groenstraat 42, Nijmegen; H. Niebroek, opperhoutvester bij den dienst v.h. Boschwezen, Zomerluststraat 20, pension Buter, Haarlem; H. Remmers, ass.-resident op Java en Madoera,

van Weede van Dijkveldstraat 37, p.a. Ver. van Ind. Verlofgangers, Den Haag; J. van Kapel, hoofdinsp. van politie te Makassar, N.W. Buitensingel 186, Den Haag; dr. H. F. Jacobs, leeraar bij de Prins Hendrikschool te Batavia, Missnerstr. 69 I, Kötzschenbroda (bei Dresden), Duitschland; H. H. Dibbetz, referendaris b.h. dep. van B.B., Jac. de Gräeflaan 25, Den Haag; A. P. de Jonge, Mulo-onderwijzer, Breedestraat 17, Hees bij Nijmegen; mej. J. A. van Emden, admin. bij het dep. van Justitie, Tuinfluiterlaan 3, Den Haag; W. Densien, insp. van politie der 1e kl. te Pati, p.a. G. Waanders, Borculo; A. Wempe, controleur b.h. B.B., Duinoord 29, Katwijk aan Zee; E. Ch. B. Wolff, stationscomm. 1e kl. bij de St. en Tr., 2e Sweelinckstraat 166, Den Haag; dr. W. K. Picard, bacterioloog bij het Veeartsenijkundig Instituut, Vughterweg, p.a. dr. J. H. Picard, 's-Hertogenbosch; G. G. Portier, hoofdopz. der genie (burg. ambt.), Copernicusstraat 49, Den Haag.

W. M. Leijden, 1e. luit. art., van Slingelandstraat 30; W. Tessers, kap. der inf., Amalia van Solmsstraat 104; G. E. L. Rühmann, mil. apoth. 2e kl., Tomatenstraat 88; J. F. Feijtes, 1e luit. art., Gr. Hertoginnelaan 105; M. J. Badan, 1e luit. inf., Ligusterstraat 32; J. L. R. Kapitz, kap. inf., Valkenboschlaan 25; C. F. Meijs, kap. art., Archimedesstraat 62; W. J. Weiffenbach, 1e luit. inf., Schutstraat 100; H. Trebels, 1e. luit. inf., v. Boetzelaerlaan 52; J. L. Paardekooper, idem, Juliana van Stolberglaan 141; A. J. C. Nugteren, kap. inf., Goudenregenstraat 92; W. E. F. Wasch, 1e luit. inf., Jacob Gillisstraat 8; G. Guldenaar, kap. inf., Sweelinckplein 5; allen Den Haag; A. Poll, 1e luit. inf., Stadhouderskade 69, Amsterdam; J. C. J. van Boxtel, 1e. luit. inf., Turnstraat 4, Breda; C. A. v. Deutekom, 1e luit. inf., Stolberglaan 142, Venlo.

Met Pensioen

J. W. Holm, off. van gez. 1e kl., Broederplein 21, Zeist; A. T. Monsees, kap. inf., Haagweg 333, Loosduinen; dr. J. G. Wassy, off. gez. 1e kl. 3e Helmesstraat 11huis, Amsterdam-C.; P. H. de Boer, kol. der inf., de Lairessestraat 11, Amsterdam-Z.; C. Blonk, apoth.-ass., Zonnebloemstraat 7, Haarlem; F. A. Vreeling, majoor der inf., Badhuisweg 64, Scheveningen; H. M. Luteijn, luit.-kol. der inf., Maassluissche dijk 5, Vlaardingen; W. C. M. Slobbekoorn, luit.-kol. der inf., Wilhelminalaan 33, Voorburg; J. P. Eldermans, majoor mil. adm., Sweelinckpl. 78, Den Haag; mej. F. J. S. Schrieder, schoolhoofd bij het O.W.L.O., Wattstraat 14a, Den Haag; G. J. Proper, hoofdcommies met den pers. rang en titel van kantoorhoofd bij het dep. van Marine, Sarphatiepark 47, Amsterdam-Z.; P. van den Broek, techn. ambt. 1e kl. P.T.T., Rembrandtlaan 52b, Schiedam.

Mutatiestaat van 28 Juni tot 5 Juli '33

Nieuwe Leden:	**Voorgesteld door:**
Charles van der Linde te Nice, Chateau des Beaumettes.	den heer F. J. P. Sachse te Nice.

Adresveranderingen:

J. L. H. A. Antoni, 1ste Luitenant bij de Wielrijders, van 's-Hertogenbosch Vughterdijk 76, naar: Vught, Boschlaan 19A.

H. J. Friedericy, Controleur 1e kl. B.B., van: Oegstgeest, naar: Den Haag, Laan van Meerdervoort 197.

D. H. Burger, Wnd. Adj. Inspecteur v.d. Agrarische Zaken te Batavia-C., van: Villalaan 25, naar: Wilhelminalaan 52.

J. A. Lacomblé, thans: Ass.-Resident te Tandjong Pandan (Billiton).

H. R. Rookmaker, thans: Resident der Lampongsche Districten, te Telok-Betong.

Van onze Adverteerders

Zomerprogramma van de „Seinpost".

De Seinpost neemt ook dezen zomer weder actief deel aan de verzorging van het Scheveningsche seizoen. De directie is, dank zij een voorzichtig beheer, ook dit jaar weer in staat geweest om de restauratie van het gebouw voort te zetten. Men is nu vrijwel door de groote verbeteringen heen, nu in het paviljoen en de theaterzaal een ventilatiesysteem is aangebracht, dat wel speciaal gemaakt is moeten worden, met alle gevolgen van dien, maar zeer goed voldoet. Zulk een inrichting moet op Scheveningen n.l. ook bestand zijn tegen zandverstuivingen en daar een goed systeem voor te vinden, valt niet mee.

Dit voorjaar zijn ook de zitplaatsen in de theaterzaal vernieuwd en verbeterd. Ook het balcon is thans geheel op peil. Tenslotte is de verlichting van de zaal gewijzigd.

De directie stelt er een eer in van de Seinpost in nog geen acht jaar tijd een gezond en bloeiend bedrijf te hebben gemaakt.

Elk jaar wordt het aandeel, dat de Seinpost in de vermakelijkheden neemt, dan ook grooter en beter.

Dit jaar zijn vooral de kindermatinee's uitgebreid. Gedurende het zomerseizoen komen Antoinette van Dijk, Anna Klaassen's kindertooneel met Harlekijntje, Bruintje Beer en het gezelschap de „Narren" van Paula de Waardt ieder voorloopig een week kindervoorstellingen geven.

Tusschen deze tooneelweken worden ter afwisseling filmweken gegeven, met speciale kinderfilms.

De avonden zijn alle gereserveerd voor filmvoorstellingen. De directie is nog in onderhandeling aangaande andere attracties. Het opvoeringsrecht is verkregen voor de groote films van het winterseizoen o.a. *Blonde Venus, F. P. 1 antwoordt niet, Ich und die Kaiserin, Träumende Mund*, enz.

Op de geluidinstallatie zijn de nieuwste verbeteringen aangebracht.

Voor het terras en het paviljoen heeft de directie al vroeg in het jaar contract gemaakt met een uitmuntend Nederlandsch orkest, onder leiding van Willem van der Horst, Solo-violist is Rein Beyersbergen van Henegouwen, refreinzang geeft Willy van Beek.

Het keukenbedrijf is uitgebreid. Er is gelegenheid om te lunchen en dineeren, zoowel in het paviljoen als op het windbeschutte terras, dat uitgebreid is tot onder de zonneschermen voor het paviljoen. Daardoor heeft het terras welhaast zijn grootste oppervlakte bereikt, want het eigen parkeerterrein opofferen wil men niet. Dat is juist een der voordeelen van Seinpost.